

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Vers. 23.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

quæ; cui rectigal rectigal; id est, quæ sunt Caesaris, Cafari, & quæ Dei. Solus autem Dei homo condiderat, scilicet Petrus, regem quidem honorandam. Ut tamen tunc rex honoretur, quam suis rebus inisset, quam à diuinis honoribus longe est: quia & pater & mater diligenter cum Deo non comparantur. Ceterum super Deum diligere, nec animam li-

§. 8. Quin etiam quidam eò illa verba trahebant, ut probarent, persecutionem licere pecuniâ redimere. Caesaris enim tyrannidem illi nummis redimebāt. contra eos disputat Tertull. de fugâ in persecut. c. 12. Nihil interest. Si quem Christianum redimere non debas aut emere. Et adeo voluntas Dei sic est, ab apice regnorum & imperiorum, utique à Deo disposito statu: in cuius manu cor regis, tanta quotidie aratro augendo proficiuntur remedia censuum, recti galum, collat onum, stipendiorum: nec unquam recti, alio ex Christianis tale quid prospectum est, sub aliquâ redemptionem capitis, & secta redigendis, cum tanta multitudinis nemini nota fructus inges meti posset. Sanguine enim, sanguine numerati nullam nummum pro capite debemus: quia caput nostrum Christus est. Non decet Christum pecuniâ constare, quomodo & martyria fieri possent in gloriam Domini: si tributo li: entiam Secta compensaremus? Itaq; qui eam premio pacis situr dispositioni diuina aduersatur. Cum igitur nobis Caesar indixerit in hunc modum stipendia Secta, sed ut indicat unquam tale quid posset, Antichristo iam insens, & in sanguinem non in pecuniâ hians Christianus, quomodo nobi proponere potest scripturâ esse. Reddere quæ sunt Caesaris, Cafari: M. les me vel Delator, vel inimicus concutit, nihil Cafari exigens: imo contra faciens, cum Christiani legib. humanis, mercede dimittit. Alius est denarius quem Cafari debet, qui ad eum pertinet, de quo tunc agebatur, tributarius, a tributariis filiis, et non à liberis debitus. Aut quomodo reddam, quæ sunt Dei Deo, utiq; proinde imaginem, & monetâ ipsius inscriptam nomine eius: id est hominem Christianum? Quia autem Deo debeo sicut denarium Cafari, nisi sanguinē quem pro me filius fudit ipsius? Quod si Deo quidem hominē, & sanguinem meum debeo, nunc vero in eo sum tempore, ut quid Deo debeo exposcitur, utiq; fraudem Deo facio, id agens ne quod debet, solvam. Bene obseruauit præceptum, Cafari reddens quæ sunt Cafari, Deo pro quæ sunt Dei, abnegans.

Quamuis autē quæstio hoc ex loco non possit definiri, Multis tamen modis errat Tertullian. Non cogitant quidem carceres, & mortem redimere. non tamē id verantur. Cur enim non pecuniâ libertatē, & vitam redimat, qui cibaria vitæ comparat? Cur hoc minus, quam si viator vitâ à latrone redimat? At Deus sanguinem posuit. Non sanguinem, inquam, sed fidem, virtutem, constantiam. Non me Deo continuo mori iubet, cum persecutor inuadit. Non viuere me vetat, sed negare. Si vita sine scelere retineri potest, non cogor eam prodigere. Sic Tertull. c. 13. de patientiâ. Carpatiemia in persecutionib. præliatur, si fuga urgeat, incōmoda fuge caro mili. at. Hic recte ille, ut Athanas. lib. de fuga. Aug. Epist. 180. Cyprian. Epist. 56.

VERSVS 23.

In illo die acceperunt ad eum Sadducei, qui dicunt non esse resurrectionem, & interrogauerunt eum.

QVÆSTIO I.

Quæ heresis & quæstio Sadduceorum.

M Vltæ de his R. P. Nicolaus in Tihēseon libro, & Minerali. Varijerant eorū errores. Hic primarius, quod negarent esse spiritū, & mortuorum resurrectionē. Syrus habet. לית רוח מיתה, non viuitificatio mortuorum. Siue autē vera, siue parabolica sit septē fratrum historia, ad rem

non facit. Cum in duobus aut tribus sit eadem difficultas. Eadem fuere olim Pythagoæorum, Aræorum, Epicuræorum dogmata.

O genus attonitum, inquebat, gelida formidine mortu.

Quid stygia, quid tenebras, quid nomina vana timetis?

Materiam vatum, falsiq; pericula mundi. Ouid. lib. 15. Metamorph. & Iuuenal. Satyr. 2.

Esse aliquid manes & subterranea regna,

Nec pueri credunt, nisi qui nondum are lauantur.

Secuti sunt ista, Simon Magus, Basilides, Seueriani, Carpocratiani, Valentiniani, Marcionitæ, ita Irenæus & Tertullianus testantur.

§. 2. Contra mortuorum ergo resurrectionem argumentum, ut sibi videbatur, inuictum proponebāt. Lex est Deuter. 25. 5. hic græcus ἐνταφίσαι ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀνθρώπου. est iure leuini eam ducere. ἀδελφὸς autem inter cætera etiam est affinis, est ergo, affinitatis iure eam ducere debent.

Tamquam certum statuunt, in alia vita vxorum vsum fore. Deindē iure ad vnum ex fratrib. eam pertinere: non autem rationem apparere, cur vni potius quam aliis detur. Lex est Deut. 25. 5. qua fratri defuncto iubetur frater ἐνταφίσαι, Hebraicē leuitare, hoc iure leuiti vxorem ducere, & fratris nomine filiū primogenitum appellare, ne nomen eius deleteretur ex Israel. Cum ergo fratres septem vnā habuerint vxorem, quis post resurrectionem eius erit maritus?

§. 3. Zadocum nō adeo improbum fuisse testatur Rabbi Nathan in sententiis Partum. Discipulus Antigoni fuit, is Eldæ temporibus propinquus erat. Zadocus frequenter hanc sententiā vsurpabat. Ne sitis sicut serui, qui ministrant Domino ob conditionem, quod accepturi sint præmiū. Sic etenim in libello isto est. Hæc sententiā ut potuit habere sensum sanctum & verum, ut nempe Deo gratuita caritate seruaretur, ita à successoribus deprauata est. Præmia. n. virtutis, & scelerum poenas negabant, quod hac in vita multos scelestos fortunatos, pios viderent afflictos: itaq; animæ negabant immortalem, & pari impudentia corporum resurrectionem. Magna certē Ecclesiæ tumerat perturbatio, Antistites enim & procures, qui præstabant opibus, spem resurrectionis tollebant, inter hominum & brutorum animas nullo discrimine constituto. Varias ludæorum sectas recenset Philastrius ad 28. Epipha. 12. Damasc. 8. sed accuratius & minutius diuisit primus. Sunt autē ludæismi hæreses apud Philastrium. Ophite, Carani, Sethiani, Iosihæi, Saduccei, Pharisei, Samaritani, Nazare, Esseni, Heliognosti, Betrecholatræ, Musoritæ, Musoaccaronitæ, Troglodytæ, Cultores fortunæ cæli, Bahalitæ, Asturite, Molochitæ, Cultores aræ Tophet, Puteoritæ, Serpentis aræ cultores, Pythonistæ, Althuroritæ, Herodiani. Epiphanius addit tribas, & Hemerobaptistas. Raban. de inst. Clericor. l. 7. c. 58 alios etiam recenset, Esneos, Marbonæos, Genistas, Meristæos, Samaritas.

VERSVS 29.

Nouissime autem omnium & mulier defuncta est.

QVÆSTIO I.

Quæ Saductæi causa errandi?

§. 1. Gnatio Scripturarum, & potentia diuinæ.

Erratis, inquit, nescientes scripturas.

At vero scripturas manu tenebant, quotidieq; ex illis disceptabant, contra Phariseos, & contra Christum. Quin ipsa quam Christus profert scriptura notissima erat. Quid. n. notius, quam dixisse Dominū. Ego sum Deus Abraham, Isaac, & Iacob. Quomodo igitur non discunt ex scripturâ, quod verum est? Nesciunt igitur, quia vim sententiaque eius non